

FASIL 25

TUZ; KÜKÜRT, TOPRAKLAR VE TAŞLAR; ALÇILAR, KİREÇLER VE ÇİMENTO

Fasıl Notları.

1.- Pozisyon metinlerinde ve bu Fasılın 4 numaralı Notunda aksi belirtilmedikçe, sadece, ham veya yıkanmış (maddenin yapısını değiştirmeksizin saflığı bozan maddelerin bertaraf edilmesi için kimyasal maddelerle yıkanmış olsalar dahi), ezilmiş, öğütülmüş, toz haline getirilmiş, nemli haldeyken ezilerek toz hale getirilmiş, kalburdan geçirilmiş, elenmiş, flotasyon işlemiyle, manyetik ayırma veya diğer mekanik yahut fiziksel işlemlerle (kristalizasyon hariç) zenginleştirilmiş maddeler bu Fasılda yer alır. Ancak, kavrulmuş, kalsine edilmiş, karıştırılarak elde edilmiş veya her bir pozisyonda belirtilen işlemlerden daha ileri bir işleme tabii tutulan maddeler bu Fasıla dahil değildir.

Bu Fasıldaki maddelere tozlanmayı önleyici unsurlar katılmış olabilir; ancak katılan bu unsurların maddeyi genel kullanımdan ziyade özel kullanıma uygun hale getirmemesi gerekir.

2.- Aşağıda yazılı olanlar bu fasıla dahil değildir:

- (a) Süblime kükürt, çökeltilmiş kükürt ve koloidal kükürt (28.02 pozisyonu);
- (b) Fe_2O_3 olarak ifade edilen kombine demir miktarı ağırlık itibarıyla %70 veya daha fazla olan toprak boyalar(28.21 pozisyonu);
- (c) 30. Fasıldaki ilaçlar veya diğer ürünler;
- (d) Parfümeri, kozmetik veya tuvalet ürünleri (Fasıl 33);
- (e) Dolomit ateş tuğlası harcı (38.16 pozisyonu);
- (f) Kaldırım taşları, kaldırım kenar taşları veya kaldırım döşeme taşları (68.01 pozisyonu); mozaik küp şeklinde taşlar veya benzerleri (68.02 pozisyonu); çatı ve bina yüzeylerini ve çatı derelerini kaplamada kullanılan kayagan taşı (68.03 pozisyonu);
- (g) Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar (71.02 veya 71.03 pozisyonları);
- (h) Her birinin ağırlığı 2,5 gr. veya daha fazla olan sodyum klorür veya magnezyum oksidin kültür kristalleri (optik elementler hariç) (38.24 pozisyonu); sodyum klorür veya magnezyum oksidin optik elementleri (90.01 pozisyonu);
- (i) Bilardo tebeşirleri (95.04 pozisyonu); veya
- (ij) Yazı, resim tebeşirleri ve terzi tebeşirleri (96.09 pozisyonu).

3.- 25.17 pozisyonunda ve bu Fasılın diğer herhangi bir pozisyonunda sınıflandırılabilen herhangi bir madde 25.17 pozisyonunda sınıflandırılır.

4.- Diğerleri meyanında 25.30 pozisyonu, genişletilmemiş vermikülit, perlit ve kloritleri; toprak boyaları (kalsine edilmiş veya birbirleriyle karıştırılmış olsun olmasın), mikalı tabii demir oksitlerini; tabii lüle taşını (cılalanmış parçalar halinde olsun olmasın); tabii kehribarı; aglomere lüle taşı ve kehribarı (levha, çubuk ve benzeri şekillerde fakat kalıba döküldükten sonra işlenmemiş); siyah kehribarı, stronsioniti (kalsine edilmiş olsun olmasın) (stronsiyum oksit hariç); kiremitin, betonun, çanak çömleğin kırık parçalarını içerir.

1 no.lu Fasıllarda belirtildiği üzere, bu Fasıllar, metinde aksi belirtilmedikçe, mineral ürünlerin **yalnızca** ham halde olanları veya yıkanmış (ürünün yapısını değiştirmeksizin, safsızlıkların bertaraf edilmesi için kimyasal maddelerle yıkama dahil), ezilmiş, öğütülmüş, toz haline getirilmiş, nemli haldeyken ezilerek toz haline getirilmiş, kalburdan geçirilmiş, elenmiş ya da flotasyon işlemi, manyetik ayırma veya diğer mekanik yahut fiziksel işlemlerle (kristalizasyon hariç) zenginleştirilmiş olanlarını kapsar. Bu Fasıllardaki ürünler, nemi, safsızlıkları gidermek için veya başka amaçlarla ısıtılabilirler (ısıll işlemi ürünün kimyasal veya kristal yapısını değiştirmemesi koşuluyla). Bununla birlikte, kavurma (roasting), eritme (fusion) veya kalsine etme (calcination) gibi diğer işlemler pozisyon metninde özel olarak belirtilmedikçe izin verilmez. Ancak, örneğin 25.13 ve 25.17 pozisyonlarındaki ürünlerin kimyasal ve kristal yapısındaki değişime yol açacak ısıll işleme izin verilmektedir, çünkü pozisyon metni açık bir şekilde ısıll işleme atıfta bulunmaktadır.

Bu Fasıllardaki ürünlere, tozlanmayı önleyici unsurlar katılmış olabilir; ancak katılan bu unsurların ürünü genel kullanımdan ziyade özel kullanıma uygun hale getirmemesi gerekmektedir. **Başka şekillerde** işlem görmüş (mükerrer kristalizasyon işlemiyle saflaştırılmış, bu Fasılların farklı veya aynı pozisyonlarındaki minerallerle karıştırılarak elde edilmiş, şekil verme, yontma vs. gibi işlemlerle mamul eşya haline getirilmiş) mineraller **genellikle bundan sonraki Fasıllarda yer alırlar** (örneğin, Fasıllar 28 veya 68).

Bununla birlikte, bu Fasılların bazı pozisyonları bu kurala istisna teşkil etmektedir:

- (1) Tabiatları icabı bu Fasılların 1 No.lu not hükmünde belirtilmeyen bir işleme tabi tutulmuş olan ürünleri içine alan pozisyonlar. Örneğin, saf sodyum klorür (25.01 pozisyonu), rafine edilmiş kökürdün belirli formları (25.03 pozisyonu), şamot toprağı (25.08 pozisyonu), alçılar (25.20 pozisyonu), sönmemiş kireç (25.22 pozisyonu) ve su altında sertleşen "hidrolik" çimento (25.23 pozisyonu).
- (2) Genellikle bu Fasılların 1 no.lu Not hükmünde belirtilen işlemlere ek olarak, bazı durumlarda belirli koşullar veya işlemler kabul edilebilir. Örneğin, tabii baryum karbonat "witherit" (25.11 pozisyonu), silisli fosil unları ve benzer silisli topraklar (25.12 pozisyonu) ve dolomit (25.18 pozisyonu) kalsine edilmiş olabilir; manyezit ve manyezi (25.19 pozisyonu) eritilmiş veya kalsine edilmiş (tamamen yanmış (sinterlenmiş) veya kostik yanmış) olabilir. Sinterlenmiş manyeziye sinterlemeyi kolaylaştırmak için diğer oksitler (örneğin; demir oksit, krom oksit) ilave edilmiş olabilir. Benzer bir şekilde 25.06, 25.14, 25.15, 25.16, 25.18 ve 25.26 pozisyonlarında yer alan maddeler de kaba bir şekilde yontulmuş veya sadece testere ile ya da diğer şekillerde bloklar veya dikdörtgen biçimler halinde (kare dâhil) kesilmiş olabilir.

25.17 pozisyonu ile bu Fasılların herhangi diğer bir pozisyonunda sınıflandırılabilen bir ürün, 25.17 pozisyonunda sınıflandırılır.

71. Fasıllarda yer alan kıymetli ve yarı kıymetli taşlar bu Fasıllara **dahil değildir**.

25.01 - TUZ (SOFRA TUZU VE DENATÜRE TUZ DAHİL) VE SAF SODYUM KLORÜR (SULU ÇÖZELTİ HALİNDE VEYA KALIPLAŞMAYA KARŞI MADDELER VEYA SERBESTÇE AKMAYI SAĞLAYAN MADDELER İÇERSİN İÇERMESİN); DENİZ SUYU.

Bu pozisyon, tuz olarak bilinen sodyum klorürü içine almaktadır. Tuz, yemek pişirme ve mutfakta yararlanma amacı ile (yemek tuzu, sofraya tuzu) kullanılmasının yanı sıra gereğinde insan gıdası olarak kullanılmaya elverişli olmayacak şekilde işlemlere tabii tutularak, tabii özelliği değiştirilerek, çeşitli alanlarda da kullanılır.

Bu pozisyona aşağıdakiler dahildir:

- (A) Yer altından çıkarılan tuz:
- Geleneksel maden işletmeciliği ile (kaya tuzu), veya
 - Çözelti madenciliği yöntemi ile (tuz tabakasına basınç altında su enjekte edilir ve su yeryüzüne doymuş tuz çözeltisi olarak geri döner).
- (B) Buharlaştırma ile elde edilen tuz:
- Deniz suyunun güneş ısı ile buharlaştırılması yoluyla elde edilen tuz (deniz tuzu);
 - Doymuş tuz çözeltisinden suyun buharlaştırılması ile elde edilen rafine edilmiş tuz.
- (C) Deniz suyu, tuzlu su veya diğer tuzlu çözeltiler.

Bu pozisyona aşağıdakiler de dahildir:

- (1) Hafif bir şekilde iyot, fosfat, vs. ile muamele görmüş veya kuru kalmasını sağlayacak şekilde işleme tabii tutulmuş olan tuzlar (sofraya tuzları gibi).
- (2) Kalıplaşmaya karşı maddelerin veya serbestçe akmayı sağlayan maddelerin ilave edildiği tuz.
- (3) Herhangi bir yöntemle denatüre edilmiş tuzlar.
- (4) Özellikle kimyasal işlemler (Örneğin; elektroliz işleminden) sonra arta kalan veya bazı metal cevherlerinin işlenmesi sonucu yan ürün olarak elde edilmiş sodyum klorür artıkları.

Aşağıda yazılı olanlar bu pozisyona **dâhil değildir**:

- (a) Kerevizli tuz gibi tuzlanmış çeşni vericiler (**21.03 pozisyonu**).
- (b) Ampuller içinde sodyum klorür solüsyonları ve ilaç şeklinde hazırlanmış sodyum klorür (**30. Fesil**) ve tıpta ya da eczacılıkta kullanılanlar hariç olmak üzere, steril olsun ya da olmasın hijyenik kullanıma yönelik olarak paketler halinde satışa sunulan sodyum klorür çözeltileri (**33.07 pozisyonu**).
- (c) Her birinin ağırlığı 2,5 gr. veya daha fazla olan kültür sodyum klorür kristalleri (optik elemanlar hariç) (**38.24 Pozisyonu**).
- (d) Sodyum klorürden optik elemanlar (**90.01 Pozisyonu**).

25.02 - KAVRULMAMIŞ DEMİR PİRİTLERİ.

Bu pozisyon, bakırlı demir piritleri de dahil olmak üzere kavrulmamış halde bulunan bütün demir piritlerini içine almaktadır.

Piritler, esas olarak demir sülfürden müteşekkil bulunmakta olup, renk itibariyle gri veya sarımtıraktır. Yan taşlarından temizlendiği zaman madeni bir parlaklığa haiz olur. Toz halinde iken, genellikle grimsi renktedir.

Bazı bakırlı piritlerden yan ürün olarak bakır elde edilmesinde yararlanılırken, kavrulmamış piritler, esas olarak kükürt elde edilmesinde kullanılır.

Kavrulmuş olan bütün piritler bu pozisyon **haricindedir (26.01 pozisyonu)**.

Aşağıda yazılı olanlar da bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Kalkopiritler (bakır ve demir sülfür karışımı) **(26.03 pozisyonu)**.
- (b) Markasit (yarı kıymetli taş) **(71.03 pozisyonu)**.

25.03 - HER NEVİ KÜKÜRT (SÜBLİME KÜKÜRT, PRESİPİTE KÜKÜRT VE KOLLOİDAL KÜKÜRT HARIÇ).

Bu pozisyona aşağıdakiler dâhildir:

- (1) İçerdiği taş veya toprak kısmı uzaklaştırmak amacıyla mekanik işlemlerle zenginleştirilmiş olsun olmasın, tabiatta serbest halde bulunan ham mineral kükürt.
- (2) Mineral kükürdün eritilmesiyle çıkartılan rafine edilmemiş kükürt. (Eritme işlemi kükürt ocaklarında (calcaroni), fırınlarda (Gill fırınları) vb. veya kükürt maden yatağında, açılan deliklere yerleştirilen borulardan kuvvetli su buharı sevk edilmesi suretiyle (Frasch işlemi) yapılabilir.
- (3) Piritlerin kavrulması veya diğer kükürt minerallerinin işleme tabi tutulmaları suretiyle elde edilen rafine edilmemiş kükürt.
- (4) Sülfürlü fırın gazlarının, hava gazının saflaştırılması işleminde temizlenmesiyle, doğal gazlardan ve ham mineral yağların rafine edilmelerinden yan ürün olarak elde edilen rafine edilmemiş kükürtler. Bazen, "saflaştırılmış kükürt" veya "çökeltilmiş kükürt" de denilen bu tür yan ürün kükürtler, **28.02 pozisyonunun** Açıklama Notunda tanımlanan çökeltilmiş kükürtle karıştırılmamalıdır.

Yukarıda (2), (3) ve (4) no.lu paragraflarda yer alan rafine edilmemiş kükürtler, bazen oldukça saf haldedir. Özellikle, Frasch işlemiyle elde edilen kükürtler o kadar az safsızlık maddeleri içerir ki, uygulamada hiç bir zaman rafine işlemine tabii tutulmaz ve genellikle muntazam olmayan parçalar veya toz halinde satışa sunulur.

- (5) Ham sülfürlerin süratli bir şekilde damıtılması ve müteakiben sıvı halde yoğunlaştırılması suretiyle elde edilen rafine edilmiş kükürtler; bu şekilde elde edilen kükürtler daha sonra, çubuk veya bloklar (kek şeklinde) halinde kalıplanabilmekte veya katılaştırıldıktan sonra, ufalanabilmektedir.
- (6) Öğütme ve daha sonra mekanik veya gaz emici cihazlarla eleme suretiyle elde edilen ince taneli toz halindeki, saf olmayan veya rafine edilmiş toz kükürtler. Bu ürünler, uygulanan prosese (işlem şekillerine) ve tanelerin inceliklerine göre "Elenmiş kükürt", "Savrulmuş kükürt", "Atomize kükürt" benzeri isimlerle anılmaktadır.

- (7) Kükürt buharının sıvı faza geçmeksizin ani olarak soğutulmasıyla elde edilen ve özellikle karbon di sülfür içinde çözünür olmayan kükürt (kükürt m)

Bu pozisyonda sınıflandırılan çeşitli türdeki kükürtler, kimya sanayinde (çeşitli kükürt bileşikleriyle kükürtlü boya maddeleri vesairenin hazırlanmasında), kauçuğun vulkanize edilmesinde, bağcılıkta mantar öldürücü ilaç olarak kibrit ve kükürtlü fitil imalinde, ağartma sanayi için kükürt dioksit hazırlanması vb.de kullanılmaktadır.

Süblime kükürt, çöktürülmüş kükürt ve koloidal kükürt bu pozisyon **haricindedir (28.02 pozisyonu)**. Mantar öldürücü vb. olarak perakende satışa hazır paketler içinde hazırlanmış olan kükürt **38.08 pozisyonunda** yer alır.

25.04 - TABİİ GRAFİT.

2504.10 - Toz veya flokon halinde

2504.90 - Diğerleri

Tabii grafit (plombajın veya kalem kurşunu veya siyah kurşun olarak da bilinmektedir), bir tür karbon olup parlak görünüşü ve kâğıt üzerine iz bırakması ile tanınır ve kurşun kalem imalinde kullanılır. Bunun belirgin yoğunluğu saflık derecesine göre 1.9 ila 2.26 arasında değişmektedir. En saf olanının karbon içeriği %90 ilâ %96 arasında değişir. En düşük dereceli olanın karbon içeriği ise yalnızca %40 ilâ %80 arasındadır.

Sadece içinde bulunan safsızlıkların giderilmesi amacıyla ısıl işleme tabi tutulmuş olan tabii grafit de bu pozisyona dâhildir.

Tabii grafit, kurşun kalem içi olarak kullanılmasından başka, aynı zamanda, maden eritme potaları (kapları) ve diğer ateşe dayanıklı eşya, ocak elektrotları ve diğer elektrik parçaları imalinde ve ayrıca parlatici ve cilalayıcı madde olarak da kullanılır.

Tabii grafitte oldukça benzeyen fakat daha saf ve özgül ağırlığı daha düşük olan suni grafit, koloidal veya yarı koloidal grafit ve hamur (macun), blok, tabakalar şeklindeki grafit esaslı müstahzarlar ve diğer yarı-mamuller bu pozisyon **haricindedir (38.01 pozisyonu)**. Tabii grafitten yapılan eşya da bu pozisyon **haricindedir** (genellikle **68.15, 69.02, 69.03** veya **85.45 pozisyonları**).

25.05 - HER NEVİ TABİİ KUM (BOYANMIŞ OLSUN OLMASIN, 26. FASILDAKİ METAL İÇEREN KUMLAR HARIÇ).

2505.10 - Silisli kumlar ve kuvarslı kumlar

2505.90 - Diğerleri

Ticari olarak metal elde edilmesinde kullanılan metal içeren kumlar (**Fasıl 26**) hariç olmak üzere bu pozisyon bütün deniz, göl, dere ve taşocağının tabii kumlarını (minerallerin tabii şekilde ufalanmasıyla oluşan az çok ince parçacıklar halindeki kum) kapsar. Ancak suni şekilde örneğin; ufalamayla elde edilen kum ve tozlar bu

pozisyon **haricindedir (25.17 pozisyonu)** veya ilgili taşların yer aldığı pozisyonlar).

Diğerleri meyanında, bu pozisyon aşağıdakileri kapsar:

- (1) İnşaat, cam sanayiinde, metallerin temizlenmesinde vb. de kullanılan silisli ve kuvarslı kumlar.
- (2) Başlıca döküm kalıplarının ve ateşe dayanıklı diğer eşyanın imalinde kullanılan killi ve kaolinli kumlar.
- (3) Seramik sanayiinde kullanılan feldispatlı kumlar.

İçinde bulunan safsızlıkların giderilmesi amacıyla sadece ısıtma işlemine tabi tutulmuş olan tabii kumlar da bu pozisyona dahildir.

Buna karşılık, altın veya platin içeren kumlar, zirkonlu kumlar, rutili kumlar, ilmenitli kumlar veya toryum cevheri olarak sınıflandırılan monazitli kumlar bu pozisyona **dâhil olmayıp 26. Fasılda** yer almaktadır. Bu pozisyon, "Katran kumları" veya "Asfaltlı kumları" da **kapsamaz (27.14 pozisyonu)**.

25.06 - KUVARS (TABİİ KUMLAR HARİÇ); KUVAZİT, KABACA YONTULMUŞ VEYA TESTERE İLE YAHUT BAŞKA SURETTE [DİKDÖRTGEN ŞEKLİNDEKİ (KARE DAHİL), BLOKLAR VEYA KALIN DİLİMLER HALİNDE] SADECE KESİLMİŞ OLSUN OLMASIN.

2506.10 - Kuvars

2506.20 - Kuvarzit

Kuvars, silisinin doğal olarak oluşan kristal şeklidir.

Bu pozisyon, **yalnızca** aşağıda belirtilen şartların ikisini birden yerine getiren kuvarsları kapsar:

- (a) Ham halde bulunmak veya bu Fasılin 1 no.lu Notunda belirtilenlerden başka bir işleme tabi tutulmamış olmak (kuvarsin ezilerek ufalanmasını kolaylaştırma amacıyla ısı işleme tabii tutulması, 1 no.lu Not hükmünde belirtilen işlemlerden sayılır).
- (b) Kıymetli taş imaline uygun tür ve kalitede olmamak (örneğin, kaya kristali (dağ kuvars), dumanlı kuvars, ametist ve pembe kuvars). Bu tür kuvarslar teknik amaçlar için, örneğin, piezo-elektrik kuvars veya alet parçaları imali, elverişli olsalar bile bu pozisyon **haricindedir (71.03 pozisyonu)**.

Kuvarsit, silisli bir bağlayıcı madde ile bir araya getirilmiş kuvars taneciklerinden oluşan sıkı ve çok sert kaya türlerine verilen isimdir.

Bu pozisyon, sadece ham veya bu Fasılin 1 no.lu Notu'nda belirtilen işlemlere tabi tutulmuş olanları değil, aynı zamanda kabaca yontulmak veya biçilmek veya testere ile kesilmek suretiyle dikdörtgen (kare dahil) şeklinde blok, levha, kalın dilimler haline getirilmiş olanları da içine almaktadır. Bununla birlikte, şunu da belirtmek gerekir ki, pozisyon metninde belirtildiği şekilde kabaca yontulmuş veya işlem görmüş olsa bile kaldırım taşlarıyla kaldırım kenar taşları ve döşeme taşları şeklinde işlenmiş olan kuvarsitler **hariçtir (68.01 pozisyonu)**.

Aşağıda yazılı olanlar da bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Kuvarslı tabii kumlar **(25.05 pozisyonu)**.
- (b) **25.17 pozisyonunda** yer alan çakmak taşı ile diğer ürünler.
- (c) Kuvarstan mamul optik elemanlar **(90.01 pozisyonu)**.

25.07 - KAOLİN VE DİĞER KAOLİNLİ KİLLER (KALSİNE EDİLMİŞ OLSUN OLMASIN).

Bu pozisyon, esas bileşeni kaolinit, dikit ve nakrit, anoksit ve halloysit gibi kaolin mineralleri olan kaolinli killeri ve kaolini kapsar. Bu tür killeri, kalsine edilmiş olsalar bile bu pozisyonda yer alırlar.

Çin kili olarak da bilinen kaolin, yüksek kaliteli, beyaz veya beyaza yakın bir kil olup porselen ve kağıt sanayinde kullanılmaktadır. Kaolin içeren kumlar, bu pozisyon **haricindedir (25.05 pozisyonu)**.

25.08 - DİĞER KİLLER (68.06 POZİSYONUNDAKİ GENLEŞTİRİLMİŞ KİLLER HARİÇ), ANDALUZİT, SİYANİT VE SİLİMANİT (KALSİNE EDİLMİŞ OLSUN OLMASIN); MÜLİT; ŞAMOT VEYA DİNAS TOPRAKLARI (+).

2508.10 - Bentonit

2508.30 - Ateş kili

2508.40 - Diğer killeri

2508.50 - Andaluzit, siyanit ve silimanit

2508.60 - Mülit

2508.70 - Şamot ve dinas toprakları

Bu pozisyon, sedimenteri menşeli ve alüminyum silikat esaslı taş ve topraklardan oluşan bütün tabii killi maddeleri kapsar **(25.07 pozisyonundaki kaolin ve diğer kaolinli killeri hariç)**. Bunların karakteristik özellikleri plastiki yapıda olmaları (yoğrularak istenilen şekile sokulabilmeleri) ve pişirildiği zaman sertleşmeleri ile ısıya karşı dirençli olmalarıdır. Bu özellikleri dolayısıyla bunlar, seramik sanayiinde hammadde olarak kullanılmaktadır (tuğlalar, kiremitler, çini ve porselen imalatında, çömlekçilik eşyası, ateş tuğlaları ve ateşe dayanıklı diğer eşya vb.). Yaygın olarak bulunan killeri, aynı zamanda toprakların ıslahında da kullanılır.

Bu pozisyondaki ürünler, içlerindeki suyun bir kısmının veya tamamının giderilmesi için ısıtılmış (absorbe edici kil imalatı için) veya tamamı kalsine edilmiş olsalar da yine bu pozisyonda yer alır.

Yaygın olarak bulunan killerin yanı sıra aşağıda yazılı özel ürünler de bu pozisyonda yer alır.

- (1) **Bentonit**, volkanik menşeli küllerden elde edilen bir kil olup, başlıca döküm kalıpları imaline mahsus kumların terkbine dahil edildiği gibi sıvı yağların rafine edilmesinde süzücü ve renk giderici olarak ve kumaşların yağlarını çıkarmada kullanılır.
- (2) **Çamaşır kili**, yüksek derecede emici gücü olan tabii bir toprağımsı maddedir. Esas olarak, bir attapulgit bileşimidir. Yağlarda renk giderici olarak, kumaşların yağını çıkarmada, vb.de kullanılır.
- (3) **Andaluzit, siyanit (veya disten) ve silimanit**, bunlar tabii alüminyum silikatların anhidritleri olup, ateşe dayanıklı maddeler olarak kullanılır.
- (4) **Mülit**, tabii silimanitin, siyanitin veya andaluzitin ısı ile muamele edilmesi suretiyle veya silis ya da kil ile alüminyum oksit karışımının bir elektrik fırınında eritilmesiyle elde edilmekte olup, ateşe dayanıklı maddelerin imalinde kullanılır.
- (5) **Şamot toprağı**, aynı zamanda "fire-clay grog" diye de adlandırılır, kullanılmış ateş tuğlalarının veya kil ile diğer ateşe dayanıklı maddelerden oluşan kalsine edilmiş karışımların ufalanması suretiyle elde edilir.
- (6) **Dinas toprağı**, ateşe dayanıklı bir madde olup, kil içeren kuvarslı topraklardan oluşmakta veya öğütülmüş kuvars veya kuvarslı kumun kil ile olan karışımından elde edilebilmektedir.

Aşağıda yazılı olanlar bu pozisyona **dahil değildir**:

- (a) **25.30 pozisyonu** anlamında toprak boyası sayılan killer.
- (b) Aktif hale getirilmiş killer (**38.02 pozisyonu**).
- (c) Bazı seramik eşya imali için özel müstahzarlar (**38.24 pozisyonu**).
- (d) Genleştirilmiş killer (tabii killerin sadece kalsine edilmesi suretiyle elde edilmiş olsalar dahi), bunlar hafif çimento veya ısıyı tecrit edici madde olarak kullanılmaktadır (**68.06 pozisyonu**).

Alt pozisyon Açıklama Notları.

2508.10 Alt pozisyonu

2508.10 alt pozisyonu sodyum bentonitleri (şişen bentonitleri) ve kalsiyum bentonitleri (şişmeyen bentonitler) içine alır.

2508.30 Alt pozisyonu

2508.30 alt pozisyonu bazıları "ateş kili" olarak bilinen ve esas itibariyle kaolinden oluşan killeri **kapsamaz**. Bu tür killer, **25.07 pozisyonunda** sınıflandırılırlar.

25.09 - TEBEŞİR.

Tebeşir, kalsiyum karbonatın tabii olarak bulunan bir türü olup, esas olarak deniz içindeki (aquatic) mikroorganizmaların kabuklarından oluşmaktadır.

Aşağıda yazılı olanlar bu pozisyona **dahil değildir**:

- (a) Fosfatlı tebeşirler **(25.10 pozisyonu)**.
- (b) "Fransız tebeşiri" veya "Venedik tebeşiri" olarak da bilinen steatit veya talk **(25.26 pozisyonu)**.
- (c) Diş tozu olarak hazırlanmış toz halinde tebeşirler **(33.06 pozisyonu)**.
- (d) **34.05 pozisyonunda** yer alan metal cilaları ve benzeri müstahzarlar.
- (e) Üzerleri yağlı asitlerin (Örneğin stearik asit) su tutmayan tabakasıyla kaplanmış olan toz halindeki kalsiyum karbonat **(38.24 pozisyonu)**.
- (f) Bilardo tebeşirleri **(95.04 pozisyonu)**.
- (g) Yazı veya resim tebeşirleri ve terzi tebeşirleri **(96.09 pozisyonu)**.

25.10 - TABİİ KALSİYUM FOSFATLAR; TABİİ ALÜMİNYUM-KALSİYUM FOSFATLAR VE FOSFATLI TEBEŞİRLER.

2510.10 - Öğütülmemiş

2510.20 - Öğütülmüş

Bu pozisyon, **yalnızca** apatiti ve tabii kalsiyum fosfatları (trikalsiyum fosfatlar veya fosforikler), tabii alüminyum kalsiyum fosfatları ve fosfatlı tebeşirleri (tabii olarak kalsiyum fosfatla karışık tebeşirler) kapsar.

Bu ürünler, gübre olarak kullanılmak üzere öğütülmüş veya sadece içindeki safsızlıkları gidermek amacıyla ısıtılma işleme tabi tutulmuş olsalar dahi bu pozisyonda kalırlar. Fakat, kalsine edilmiş veya içlerindeki safsızlıkları gidermek amacı dışında daha fazla ısıtılma işleme tabi tutulmuş olan bu tür ürünler bu pozisyona **dahil değildir (31.03 veya 31.05 pozisyonları)**.

25.11 - TABİİ BARYUM SÜLFAT (BARİT); TABİİ BARYUM KARBONAT (WITHERİTE) (KALSİNE EDİLMİŞ OLSUN OLMASIN) (28.16 POZİSYONUNDAKİ BARYUM OKSİT HARİÇ).

2511.10 - Tabii baryum sülfat (barit)

2511.20 - Tabii baryum karbonat (witherite)

Bu pozisyon, **yalnızca** tâbi baryum sülfat (barit-bazen ağır spar - ağır taş adıyla bilinir) ile tâbi baryum karbonatı (witherit) kapsar. Rafine edilmiş veya kimyasal olarak üretilmiş olan baryum sülfat ve baryum karbonat bu pozisyon **haricindedir** (sırasıyla **28.33** ve **28.36 pozisyonları**).

Başlıca saf olmayan baryum oksitten oluşan kalsine edilmiş "witherith" bu pozisyonda yer alır.

Saflaştırılmış baryum oksit bu pozisyon **haricindedir (28.16 pozisyonu)**.

25.12 - BELİRGİN YOĞUNLUĞU BİR VEYA DAHA AZ OLAN SİLİSLİ FOSİL UNLARI (KİSELGUR, TRİPOLİT, DİATOMİT GİBİ) VE BENZERİ SİLİSLİ TOPRAKLAR (KALSİNE EDİLMİŞ OLSUN OLMASIN).

Bu pozisyonda yer alan topraklar, fosilleşmiş küçük organizmalardan (diatomite vs.) oluşmuş ve çok hafif olan silisli topraklardır. (Bunların 1'i geçmemesi gereken ²belirgin (görünür) yoğunluğu², sunuldukları sırada sıkıştırılmamış bir halde 1000 cm³e isabet eden kilogram (kg) cinsinden ağırlık olarak alınabilir).

Kiselgur, tripolit, diatomite ve möler toprakları başlıca silisli topraklardır. Her ne kadar bu pozisyonda yer alan toprakların bir kısmına bazen "tripoli" denilmekte ise de, bunları ²çürük taş² denilen ve silisli olmayan bir toprak olan ve bazı kayaların tâbi şekilde ufalanarak dağılmasından oluşan asıl tripoli toprağı (Trablus toprağı) ile karıştırılmamalıdır. Asıl Trablus toprağı hafif aşındırıcı ve parlatıcı olarak kullanılmakta olup, **25.13 pozisyonuna** dahil bulunmaktadır.

Bu pozisyonda yer alan çeşitli topraklar, bazen yanlış bir şekilde tek hücreli hayvanlardan oluşan topraklar "infusorial earths" (silisli toprak) olarak adlandırılmaktadır.

Bu toprakların büyük bir kısmı, **68.06** veya **69.01 pozisyonlarında** yer alan ısıya dirençli veya ısıyı ve sesi tecrit edici eşyanın imalinde kullanılır. Böylece, diatomitten testere ile kesilerek meydana getirilen bloklar pişirilmemiş halde ise **68.06 pozisyonunda**, aksi halde **69.01 pozisyonunda** yer alır.

Bu pozisyonda yer alan ürünlerden bazıları aşındırıcı madde veya parlatma tozu olarak kullanılmaktadır.

Aktif hale getirilmiş diatomit, yani sodyum klorür veya sodyum karbonat gibi kaynaştırıcı, sinterleyici unsurlarla birlikte kalsine edilmiş diatomit bu pozisyon **haricindedir (38.02 pozisyonu)**. Buna karşın, içindeki yabancı maddelerin çıkarılması amacıyla başka maddeler katılmaksızın kalsine edilmiş veya aynı amaçla asitle yıkanmış ve fakat bünyeleri değişmemiş olan diatomit bu pozisyonda kalır.

25.13 - SÜNGER TAŞI; ZIMPARA TAŞI; TABİİ KORİNDON, TABİİ SÜLEYMAN (GARNET) TAŞI VE DİĞER TABİİ AŞINDIRICILAR (TERMİK İŞLEM GÖRMÜŞ OLSUN OLMASIN).

2513.10 - Sünger taşı

2513.20 - Zımpara taşı, tabii korindon, tâbii Süleyman taşı ve diğer
aşındırıcılar

Sünger taşı, çok gözenekli olan bir nevi volkanik kaya olup, dokunulduğunda pürüzlü, son derece hafif, genellikle beyazımtırak veya gri olmakla birlikte bazen de kahverengi veya kırmızı renktedir. Bu pozisyon, sünger taşının ufalanmış halde olanlarını da kapsar.

Zımpara taşı, sert ve küçük haldeki alüminyum oksit kristalleriyle demir oksit ve mika parçalarından oluşan yoğun bir kayadır. Basit bir şekilde toz haline getirilerek tamamının aşındırıcı madde olarak kullanılabilmesini sağlamak amacıyla, genellikle kaya halinde sunulmaktadır. Ufalanarak toz haline getirilmiş zımpara taşı, aralarında serpinti halinde parıldayan tanecikler bulunan koyu kahverengi bir toz olup, üzerinde gezdirilen

mıknatıs demir oksit zerelerini kendine çeker.

Tâbi korendon da esas olarak alüminyum oksitten oluşmakta ve zımpara taşının aksine torba içinde ve az çok ufak taneler halinde sunulmaktadır. Ufalanmış veya öğütülmüş korendon, esas olarak beyaz renkte küçük taneler halinde olup, aralarında siyah veya sarı renkte bir kaç tane bulunmaktadır. Tabii korendon ısıtma işlemine tabi tutulmuş olsa bile yine bu pozisyonda yer alır.

Diğer tâbi aşındırıcılar hafif aşındırıcı veya parlatici madde olarak kül grisi renkte bir ürün olan 2° çürük taş² olarak bilinen tripoli ve Süleyman taşının **71. Fasıl haricinde** kalan türleriyle bunların toz halinde olanlarını kapsar. Bu paragrafta belirtilen tabii aşındırıcılar ısıtma işlemine tabi tutulmuş olsalar dahi bu pozisyonda yer alır. Örneğin, tabii Süleyman taşı, kapilaritesini (ince borulara nüfuz etme kabiliyetini) ve sertliğini arttırmak üzere, derecelendirme işleminden sonra ısıtma işlemine tabi tutulur.

Aşağıda yazılı olanlar bu pozisyona **dahil değildir**:

- Bu Fasılın diğer pozisyonlarında** yer alan aşındırıcı maddeler.
- 71.03 pozisyonunda** yer alan kıymetli veya yarı kıymetli (yakut, safir gibi) taşlar.
- Suni aşındırıcılar. Örneğin, suni korendon (**28.18 pozisyonu**), silisyum karbür (**28.49 pozisyonu**) ve sentetik kıymetli veya yarı kıymetli taşlar (**71.04 pozisyonu**).
- Sentetik veya tabii kıymetli ya da yarı kıymetli taşların tozları (**71.05 pozisyonu**).

25.14- KAYAGAN TAŞI (ARDUVAZ) (KABACA YONTULMUŞ VEYA TESTERE İLE YAHUT BAŞKA SURETTE DİKDÖRTGEN ŞEKLİNDE (KARE DAHİL) BLOKLAR VEYA KALIN DİLİMLER HALİNDE SADECE KESİLMİŞ OLSUN OLMASIN).

Kayagan taşı (Arduvaz), kolaylıkla ince tabakalara ayrılabilme özelliğine haiz olup, genellikle mavimsi gri ve bazen de siyah veya mora çalan renktedir.

Bu pozisyon, kütle halinde olan kayagan taşları ile kabaca yontulmak, testere ile kesilmek suretiyle veya başka surette (örneğin; tel halatla) elde edilen dikdörtgen şeklinde (kare dahil) bloklar veya kalın dilimler halinde olan kayagan taşını kapsar. Kayagan taşının toz haline getirilmiş olanlarıyla döküntüleri de bu pozisyona dahildir.

Diğer taraftan, bu pozisyon, **68.02 pozisyonunda** yer alan mozaik için küp şeklindeki kayagan taşını ve **68.03 pozisyonunda** sınıflandırılan aşağıdakileri **kapsamaz**:

- Yukarıda belirtilenlerden başka bir şekilde işçilik görmüş yani dikdörtgenden veya kareden başka şekillerde kesilmiş, cilalanmış, perdelanmış, kenarları şevlenmiş, dilinmiş veya sair surette işlenmiş olan kayagan taşı blokları, levhaları.
- Bu pozisyon metninde belirtildiği şekilde biçilmek, kabaca yontulmak veya testere ile kesilmek suretiyle elde edilmiş olsun olmasın bina yüzeyleriyle çatı kaplamalarında kullanılmak üzere hazırlanmış kayagan taşları ile mozaik teşkil etmek üzere küp şeklinde kayagan taşı mamulleri

(c) Aglomere kayagan taşından mamuller.

Kayagan taşından yazı ve resim tahtaları (çerçevesi olsun olmasın) (96.10 pozisyonu) ve kayagan taşından mamul kurşun kalemler (96.09 pozisyonu) de bu pozisyon haricindedir.

25.15 - MERMER, TRAVERTEN, EKOSİN VE BELİRGİN YOĞUNLUĞU 2,5 VEYA DAHA FAZLA OLAN YONTULMAYA VEYA İNŞAATA ELVERİŞLİ KİREÇLİ TAŞLAR, SU MERMERİ (KABACA YONTULMUŞ VEYA TESTERE İLE YAHUT BAŞKA SURETTE DİKDÖRTGEN ŞEKLİNDE (KARE DAHİL) BLOKLAR VEYA KALIN DİLİMLER HALİNDE SADECE KESİLMİŞ OLSUN OLMASIN) (+).

- Mermer ve Traverten

2515.11 -- Ham veya kabaca yontulmuş

2515.12 -- Testere ile yahut başka surette dikdörtgen şeklinde (kare dahil) bloklar veya kalın dilimler halinde sadece kesilmiş

2515.20 - Ekosin ve yontulmaya veya inşaata elverişli diğer kireçli taşlar; su mermeri

Mermer, kireçli sert bir taş olup, homojen, ince taneli ve genellikle kristalimsi bünyeli, donuk veya yarı şeffaftır. Mermerler içerdikleri mineral oksitler dolayısıyla genellikle değişik renklerde olur (renkli veya damarlı mermerler, "oniks" denilen mermerler ve saire). Bununla beraber, süt gibi beyaz cinsleri de vardır.

Travertenler, içinde tabakalar halinde boşluklar bulunan kireçli taş türleridir.

Ekosinler, Belçika'nın çeşitli taş ocaklarında ve özellikle Ecaussines'deki taş ocaklarından çıkarılan mavimsi gri renkte kireçli bir taş olup, muntazam şekillerde kristalleşmiş bir yapıya sahip bulunmakta ve fosilleşmiş halde birçok hayvan kabuklarını içermektedir. Kesitleri granite benzer görünüşte olup, dolayısıyla bazen "Belçika graniti", "flanders graniti" veya "küçük granit" adları ile de anılmaktadır.

Bu pozisyon, **yontulmaya veya inşaata elverişli bulunan benzeri diğer kireçli taşları** da kapsar. Ancak, bunların belirgin yoğunluklarının, yani bin santimetre küpüne (bir desimetre küpüne) isabet eden hakiki ağırlığının **2,5 kilogram veya daha fazla olması gerekmektedir**. Belirgin yoğunlukları 2,5'tan az olan yontulmaya veya inşaata elverişli kireçli taşlar **25.16 pozisyonunda** yer alır.

Bu pozisyona, aynı zamanda genellikle beyaz ve her tarafı aynı derecede yarı şeffaf olan **alçılı su mermeri** ile normal olarak sarımsı renkte ve damarlı olan **kireçli su mermeri** de dâhildir.

Bu pozisyon, yukarıda belirtilen taşların, ham kütleler halinde veya kabaca yontulmak yahut testere ile kesilmek veya biçilmek suretiyle dikdörtgen (kare dâhil) blok veya levhalar haline getirilmiş olanlarıyla sınırlıdır. Bunların küçük parça ve kırıntıları veya toz halinde olanları **25.17 pozisyonuna** dâhildir.

Daha ileri bir işçiliğe tabi tutulmuş, örneğin oyma ve kabartma suretiyle veya taşçı çekici, kalemi, vb. ile işlenmiş, satırları kum ile perdahlanmış, cilalanmış, kenarları şevlenmiş veya üzerinde başka şekilde çalışılmış

olan blok ve mamul eşya taslakları, **68.02 pozisyonunda** yer alır.

Aşağıda yazılı olanlar da bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Bazen mermer diye anılan ve bir magnezyum silikat olan somaki (serpentine) veya yeşil somaki (ophite) (**25.16 pozisyonu**).
- (b) Litografya taşı denilen ve matbaacılıkta kullanılan türden olan kireç taşı (ham halde ise (**25.30 pozisyonu**)).
- (c) Bu pozisyonun metninde belirtildiği şekilde kabaca yontulma veya sadece testere ile kesilme suretiyle elde edilmiş olsa da, mozaik veya döşeme taşları niteliğini taşıyan küp şeklinde taşlar (sırasıyla **68.02** veya **68.01 pozisyonları**).

Alt pozisyon Açıklama Notları.

2515.11 Alt pozisyonu.

Bu alt pozisyondaki "ham" ifadesinden, taşların yüzeyindeki tabii çatlaklar boyunca bölüntülerden oluşan blok ve yassı taşlar anlaşılır. Bu taşların yüzeyleri gayri muntazam ya da dalgalı olup onları ayırmak için kullanılan aletlerin (kol demiri, kazma, çivi, takoz vb.) izlerini taşır.

Bu alt pozisyon, taşocağı yüzeyinden kayaların kırılması (taşocağından delme ya da patlayıcı madde kullanmak suretiyle çıkarılan taşlar) sonucu elde edilen şekilsiz taşları da kapsar. Bunların muntazam olmayan kırık ve keskin yüzeyleri vardır ve taşocağının izlerini taşırlar (patlama çukurları, takoz ve kama izleri vb.). Söz konusu taşlar, inşaat dikmeleri, dalga kıran ve yol yapımı inşaatında kullanılır.

Çıkartma ve sökme esnasında meydana gelen irili ufaklı döküntü ve kırıntılar (taş ocağı taşları, bıçkı döküntüleri, vb.) eğer kesme ve yapı işlerinde kullanıma elverişli büyüklükte iseler bu pozisyonda yer alırlar, aksi halde **25.17 pozisyonunda** sınıflandırılırlar.

Taşların "kabaca işlem görmesi ya da düzeltilmesi", taşocağından çıkarılmasından sonra, blok şekline ya da yassı taş şekline getirilmek suretiyle taşların yüzeyindeki kaba ve gayri muntazam gereksiz çıkıntıların küçük balta tipindeki alet ya da çekiç yardımıyla alınması işlemidir.

Bu alt pozisyon, blok ya da yassı taşların dikdörtgen ve kare kesilmiş olanlarını **kapsamaz**.

2515.12 Alt pozisyonu.

Testere (kıl testere ya da diğerleri) ile yalnızca kesilmiş olan bloklar ve yassı taşların bu alt pozisyonda yer alabilmeleri için, yüzeylerinde testerenin ayırt edilebilen izlerini taşımaları gerekir. Testere ile kesimde itina gösterildiğinde bu izler çok hafif olabilir. Bu durumda, taşta ince bir kâğıt levha uygulamak ve hatta mümkün olduğu kadar düz tutulan bir kalem ile bunu taşta sürtmek yararlı olacaktır. Bu, çoğunlukla, dikkatli olarak testere ile kesilmiş veya çok pürüzlü olan yüzeylerde testere izlerini ortaya çıkarır.

Bu alt pozisyon testerelemeden başka bir şekilde, örneğin, çekiçle veya kesici kalemlerle işlenerek elde edilmiş dikdörtgen (kare dahil) şekilde bloklar ve yassı taşları da kapsar.

25.16 - GRANİT, PORFİR, BAZALT, GRE VE YONTULMAYA VEYA İNŞAATA ELVERİŞLİ DİĞER TAŞLAR (KABACA YONTULMUŞ VEYA TESTERE İLE YAHUT BAŞKA SURETTE DİKDÖRTGEN ŞEKLİNDE (KARE DÂHİL) BLOKLAR VEYA KALIN DİLİMLER HALİNDE SADECE KESİLMİŞ OLSUN OLMASIN) (+).

- Granit

2516.11 -- Ham veya kabaca yontulmuş

2516.12 -- Testere ile yahut başka surette dikdörtgen şeklinde (kare dahil) bloklar veya kalın dilimler halinde sadece kesilmiş

2516.20 - Gre

2516.90 - Yontulmaya veya inşaata elverişli diğer taşlar

Granit, çok sert ve görünüşü tanecikli volkanik bir taş olup, kuvars kristallerinin feldispat ve mika ile aglomeresinden oluşmaktadır. Rengi, yapısındaki bu üç maddenin birbirlerine olan nispetine ve demir veya manganez oksitlerinin varlığına göre değişmektedir (gri, yeşil, pembe, kırmızı vb.).

Porfir, yapısı çok küçük tanecikli olan hafifçe yarı şeffaf nitelikte bir tür granittir.

Gre, kuvarslı veya silisli kum taneciklerinden oluşan çökelti menşeli bir taş olup, kireçli veya silisli maddelerin tabii surette aglomeresinden meydana gelmektedir.

Bazalt da siyahımtırak renkte, kesif taneli ve son derece sert volkanik bir taştır.

Bu pozisyona, volkanik menşeli diğer sert taşlar (siyenit, gnays, tralut, lav, diyabaz, diyorit, fonolit gibi) ile yontulmaya veya inşaata elverişli olup da 25.15 pozisyonu **haricinde kalan** kireçli taşlar (inşaatta kullanılan kireç taşı veya portlant taşı dâhil) ve aynı zamanda tabii magnezyum silikattan ibaret olup, 25.15 pozisyonuna girmeyen somaki (serpantine) ve yeşil somaki (ophite) taşları da dâhildir.

Bu pozisyonda yer alan taşlar, 25.15 pozisyonundaki taşlar gibi şekil verilmiş veya işçilik görmüş olabilir (adı geçen pozisyonun Açıklama Notuna Bakınız). Ancak, bunların kırılarak makadam şekline sokulmuş olanları **25.17 pozisyonuna** girmekte ve kaldırım taşları, kaldırım kenar taşları veya döşeme taşları şekline sokulmuş olanları da (bu pozisyonun metninde belirtilen şekilde işlem görmüş veya şekil verilmiş olsalar dahi) **68.01 pozisyonunda** yer almaktadır.

Bazen "küçük granit", "Belçika graniti" veya "Flander graniti" olarak bilinen ekosinler **25.15 pozisyonuna** ve eritilmiş bazalt da **68.15 pozisyonuna** dâhil edilmektedir.

Bu pozisyonda yer alan taşların küçük parça ve kırıntılarıyla toz halinde olanları **25.17 pozisyonunda** yer alır.

Alt pozisyon Açıklama Notları.

2516.11 Alt pozisyonu

2515.11 alt pozisyonunun Açıklama Notuna bakınız.

2516.12 Alt pozisyonu

2515.12 alt pozisyonunun Açıklama Notuna bakınız.

25.17 - **ÇAKIL TAŞI, KIRILMIŞ VEYA EZİLMİŞ TAŞLAR (GENELLİKLE YOLLARIN VEYA DEMİRYOLLARININ BETONAJ VE DÖŞEMESİNDE VEYA DİĞER BALASTLAMA İŞLERİNDE KULLANILAN TÜRDEN), ÇAKMAK TAŞI VE YASSI İRİ ÇAKIL TAŞI (TERMİK İŞLEM GÖRMÜŞ OLSUN OLMASIN); CÜRUF, MOLOZ VEYA BENZERİ SANAYİ ARTIKLARI MAKADAMI (BU POZİSYONUN İLK KISMINDA BELİRTİLEN MADDELERLE BİRLİKTE OLSUN OLMASIN); KATRANLI MAKADAM; 25.15 VE 25.16 POZİSYONLARINDAKİ TAŞLARIN GRANÜL, PARÇACIK VE TOZLARI (ISIL İŞLEM GÖRMÜŞ OLSUN OLMASIN).**

2517.10- Çakıl taşı, kırılmış veya ezilmiş taşlar (genellikle yolların veya demiryollarının betonaj ve döşemesinde veya diğer balastlama işlerinde kullanılan türden), çakmak taşı ve yassı iri çakıl taşı (termik işlem görmüş olsun olmasın)

2517.20 - Cüruf, moloz veya diğer sanayi artıkları makadamı (2517.10 alt pozisyonunda belirtilen maddelerle birlikte olsun olmasın)

2517.30 - Katranlı makadam

-25.15 veya 25.16 pozisyonlarındaki taşların granül, parçacık ve tozları (termik işlem görmüş olsun olmasın)

2517.41 -- Mermerin granül, parçacık ve tozları

2517.49 -- Diğerleri

Bu pozisyon, çoğunlukla yol ve demir yolu inşaatında, balastlama ve betonaj işlerinde kullanılan türden olan ezilmiş veya kırılmış taşları, çakılları ve çakıllı kumları (farklı türdeki taşların karışımları dâhil) kapsar. Aynı amaçlarla kullanılan, esasen kırılmış taş parçalarından oluşan, olduğu gibi veya ezilmiş halde bulunan inşaat ve yıkım kalıntılarının ayrılan maddeler de bu pozisyonda yer alır.

Bu pozisyona, çakmak taşı ve yassı iri çakıl taşı da dâhildir. İri çakıl taşlarının yuvarlak şekilde olanları, kireç, çimento, vb. maddelerin ezilerek ufalanmasına mahsus bilyalı değirmenlerde kullanılır. Bununla beraber, çakmak taşı esas itibarıyla toz haline getirildikten sonra seramik sanayinde veya aşındırıcı madde olarak kullanılmaktadır. Çakmak taşı cinsinden olmayan diğer iri çakıl taşları da keza, kireç, çimento, vb.nin

ufalanmasında bilyalı değirmenlerde ve aynı zamanda kırılmış hale getirildikten sonra da yol inşaatında kullanılır.

Ancak, bu pozisyon yontularak bloklar haline getirilmiş çakmak taşları ile bilyalı değirmenlerde kullanılmaya mahsus suni olarak yuvarlak şekle sokulmuş çakıl taşlarını **kapsamaz**. Bunlar, **68.02 pozisyonunda** yer alır.

Makadam ve katranlı makadam (tar makadam) da bu pozisyon kapsamındadır.

Makadam, az çok kalibrelenmiş taş veya çakıl taşı, cüruf, moloz veya benzeri sanayi artıklarından veya bu maddelerin kendi aralarındaki karışımlarından oluşur. Bunlara katran veya bitümenli diğer maddeler karıştırıldığı takdirde katranlanmış makadam olarak bilinir.

Yol kaplama maddelerine sertliği, kaymayı önleme özelliğini, görülebilirliği artırmak için ilave edilmek üzere özel olarak hazırlanmış ürünler (örneğin, mineral karışımlarının füzyonuyla) bu pozisyon **haricindedir** (genellikle **38.24 pozisyonu**).

25.15 veya 25.16 pozisyonlarına dâhil taşların tane ve kırıntılarıyla toz haline getirilmiş olanları da yine bu pozisyona dâhil olup bunların, örneğin, mağaza vitrinlerinin süslenmesinde kullanılmak amacıyla boyanmış olanları **68.02 pozisyonuna** dâhildir.

Aşağıda yer alan ürünler ısıtma işlemi görseler bile bu pozisyonda yer alırlar:

- (1) Çakıl taşı, kırılmış veya ezilmiş taşlar.
- (2) Yassı ve iri çakıl ve çakmaktaşı.
- (3) 25.15 veya 25.16 pozisyonlarındaki taşların granül, parçacık ve tozları.

Bu Faslın 3 no.lu Notuna göre, bu pozisyon ile bu Faslın diğer herhangi bir pozisyonunda yer alabilecek olan herhangi bir ürün, bu pozisyonda sınıflandırılır.

25.18 - DOLOMİT, (KALSİNE EDİLMİŞ VEYA SİNERLENMİŞ OLSUN OLMASIN); [KABACA YONTULMUŞ VEYA TESTERE İLE YAHUT BAŞKA SURETTE DİKDÖRTGEN (KARE DAHİL) ŞEKLİNDE BLOKLAR VEYA KALIN DİLİMLER HALİNDE SADECE KESİLMİŞ DOLOMİT DAHİL].

2518.10 - Kalsine edilmemiş veya sinterlenmemiş dolomit

2518.20 - Kalsine edilmiş veya sinterlenmiş dolomit

Dolomit, tabii halde bir kalsiyum ve magnezyum çift karbonatıdır.

"Bu pozisyon, kalsine edilmiş ve sinterlenmiş dolomitin yanı sıra ham dolomiti de kapsar. Dolomit, 700-1000 °C aralığında karbon dioksit serbest bırakılmak suretiyle magnezyum ve kalsiyum okside çevrilerek kalsine edilir. Diğer taraftan, sinterlenmiş dolomit refrakter malzeme haline geldiği 1700-1900 °C aralığında dolomiti ısıtmak suretiyle elde edilir. Bu pozisyon ayrıca, kabaca yontulmuş veya testere ile yahut başka surette dikdörtgen şeklinde (kare dahil) bloklar veya kalın dilimler halinde kesilmiş olanları da kapsar.

Bununla birlikte, bu pozisyon beton agregatı, yol ve demir yolu inşaatında kullanılmaya mahsus ufalanmış haldeki dolomitleri (**25.17 pozisyonu**) ve dolomit ateş tuğlası harcını (**38.16 pozisyonu**) kapsamaz.

25.19 - TABİİ MAGNEZYUM KARBONAT (MAGNEZİT); ERİMİŞ MANYEZİ; TAMAMEN YANMIŞ (SİTERLENMİŞ) MANYEZİ (SİTERLEME İŞLEMİNDEN EVVEL İLAVE EDİLMİŞ AZ MİKTARDA DİĞER OKSİTLERİ İÇERSİN İÇERMESİN); DİĞER MAGNEZYUM OKSİT (SAF OLSUN OLMASIN).

2519.10 - Tabii magnezyum karbonat (magnezit)

2519.90 - Diğerleri

Bu pozisyon, değişik saflık derecelerine sahip tabii magnezyum karbonat olan manyeziti (veya giobertite) kapsar.

Bu pozisyon, aynı zamanda tabii magnezyum karbonattan, bazik magnezyum karbonattan, deniz suyundan çökeltme yoluyla kazanılan magnezyum hidroksitten vs. elde edilen çeşitli tür manyeziyi (magnezyum oksit) kapsar. Manyezinin başlıca tipleri şunlardır:

- (1) **Erimiş manyezi.** Eritme ile elde edilmiş olup, genellikle renksizdir, fakat hafif sarımtırak veya yeşilimsi renkte olabilir. Bu madde, manyezinin diğer türlerinden daha az çözülebilir özellikte olup örneğin; maden eritme kaplarının (potaların) imalatında veya elektrik fırınları için ısıtma elemanları imalatında kullanılır.
- (2) **Tamamen yanmış (sinterlenmiş) manyezi.** Yüksek ısıda (1400 - 1800°C civarında) kalsine edilmek suretiyle elde edilmiştir. Sinterlenmiş manyezi, sinterleme ısısını düşürmek üzere sinterleme işleminden önce ilave edilen diğer oksitleri (demir oksit veya krom oksit gibi) içerebilir. Ateş tuğlası imalatında kullanılır.
- (3) **Yakıcı-yanmış, manyezi.** Genellikle magnezitin nispeten düşük ısıda (900°C'den az) kalsine edilmesinden elde edilmektedir. Bu madde, erimiş veya sinterlenmiş manyeziden kimyasal olarak daha reaktiftir ve magnezyum bileşiklerinin, renk giderici unsurların veya oksiklorür çimentonun üretiminde kullanılır.

Hafif ve ağır magnezyum oksitler, genellikle saf çöktürülmüş magnezyum hidroksitin veya bazik karbonatın 600°C ilâ 900°C ısıda kalsine edilmesiyle elde edilirler. Bunlar, uygulamada suda çözülmezler fakat sulandırılmış asitlerde çözünürler ve manyezilerin diğer türlerinden (örneğin, sinterlenmiş manyezi ve erimiş manyezi) kimyasal olarak daha reaktiftirler. Bunlar, ilaç ve kozmetik sanayinde, vb. kullanılırlar.

Bu pozisyon aşağıda yazılı olanları **kapsamaz**:

- (a) Bazen "eczacılıkta beyaz manyezi" olarak bilinen sulandırılmış bazik magnezyum karbonat (**28.36 pozisyonu**).
- (b) Her birinin ağırlığı 2,5 gramdan az olmayan, magnezyum oksitten elde edilen kültür kristalleri (optik elemanlar hariç) (**38.24 pozisyonu**); magnezyum oksitten optik elemanlar (**90.01 pozisyonu**).

25.20 - ALÇI TAŞI; ANHİDRİT; ALÇILAR (KALSİNE ALÇI TAŞI VEYA KALSİYUM SÜLFATTAN İBARET OLANLAR) (BOYANMIŞ VEYA AZ MİKTARDA DONMAYI HIZLANDIRICI VEYA YAVAŞLATICILAR İLAVE EDİLMİŞ OLSUN OLMASIN).

2520.10 - Alçı taşı; anhidrit

2520.20 - Alçılar

Alçı taşı, genellikle beyaz renkte ve kolayca toz hale getirilebilir özellikte hidrate kalsiyum sülfattır.

Anhidrit, tabii kalsiyum sülfatın susuz bir şekli olup, sülfürik asit veya bazı tür alçıların imalinde kullanılmaktadır.

Alçılar; kalsine etme suretiyle kısmen veya tamamen suyu alınmış alçı taşından ibarettir.

Alçı taşının karakteristik özelliği, kalsine edildiği zaman yapısındaki suyun bir kısmını kaybetmesi ve bu şekilde alçıyı meydana getirmesi, bunun su ile karıştırılması halinde de katılarak donmasıdır. Bazı alçıların gereğinden fazla hızla katılarak donmalarını önlemek için kalsine edilmiş alçıya genellikle az miktarda yavaşlatıcı maddeler (retarder) katılır. Özel bazı ihtiyaçlar için alçı taşı, bünyesindeki suyun tamamıyla çıkmasına kadar kalsine edilmekte, içine az miktarda, örneğin şap gibi çabuklaştırıcı maddeler (accelerator) ilave edilmektedir (Keene çimentosu veya İngiliz çimentosu). Tabii anhidritin içine şap ilavesi suretiyle bu tür alçılar elde edilmektedir. Bu şekilde hazırlanmış alçılar bu pozisyona dahil bulunmaktadır.

Bu pozisyon aşağıda yazılı olanları da kapsar:

- (1) Bazı kağıt ve mensucatin aprelenmesinde kullanılan un gibi ince toz haline getirilmiş alçılar.
- (2) Boya maddeleri katılmış alçılar.
- (3) Dişçilikte kullanılmak üzere özel bir şekilde kalsine edilmiş veya ince bir şekilde öğütülmüş alçılar (az miktarda donmayı hızlandırıcı veya yavaşlatıcı maddeler ilave edilmiş olsun olmasın). Dişçilikte kullanılan alçı esaslı müstahzarlar bu pozisyonda yer almaz. **(34.07 pozisyonu)**

25.21 - KASTİN; KİREÇ TAŞI VE DİĞER KİREÇLİ TAŞLAR (KİREÇ VE ÇİMENTO İMALİNDE KULLANILAN TÜRDE OLANLAR).

Bu pozisyon, genellikle kireç veya çimento imalinde kullanılan türden olan kireç taşıyla diğer kireçli taşları ve kastinleri kapsar. Bunların yontulmaya veya inşaata elverişli türden **olmayanları**, **25.15** veya **25.16 pozisyonunda**, dolomit **25.18 pozisyonunda** ve tebeşir **25.09 pozisyonunda** yer almaktadır.

Kastin, başlıca demir ve çelik sanayiinde eritici madde olarak (flux) kullanılmaktadır.

Bu pozisyonadaki taşların, toprağın ıslahında kullanılmak amacıyla toz haline getirilmiş olanları da bu pozisyona dahildir. Bununla birlikte, bu pozisyon, beton agregatı, yol metallenmesi ve demiryolu balastlamasında kullanılmak üzere ezilmiş veya kırılmış taşları **kapsamaz (25.17 pozisyonu)**.

25.22 - SÖNMEMİŞ KİREÇ, SÖNMÜŞ KİREÇ VE SU ALTINDA SERTLEŞEN KİREÇ (28.25 POZİSYONUNDAKİ KALSİYUM OKSİT VE HİDROKSİT HARİÇ).

2522.10 - Sönmemiş kireç

2522.20 - Sönmüş kireç

2522.30 - Su altında sertleşen kireç

Sönmemiş kireç (saf olmayan kalsiyum oksit), pek az kili yapısında bulunduran veya hiç bulundurmeyen kireç taşlarının kalsine edilmesi suretiyle elde edilir. Sönmemiş kireç su ile temasa geçtiğinde hızla birleşerek kuvvetli bir ısı verir ve bu şekilde sönmüş kireç (kalsiyum hidroksit) meydana gelir. **Sönmüş kireç**, genellikle toprakların ıslahında ve şeker sanayisinde kullanılır.

Su altında sertleşen kireç (hidrolik kireç), su içinde katılaşmasını sağlayacak miktarda (genellikle %20'den az) kili içeren kireç taşlarının düşük ısıda kalsine edilmesi suretiyle elde edilir. Su altında sertleşen kirecin çimentodan farkı içinde önemli miktarda ve su ile temasa gelince sönebilmek nitelikte serbest halde sönmemiş kirecin kalmış bulunmasıdır.

Saflaştırılmış kalsiyum oksit ve kalsiyum hidroksit bu pozisyon **haricindedir (28.25 pozisyonu)**.

25.23 - PORTLAND ÇİMENTOSU, ŞAPLI ÇİMENTO ("ÇİMENT FONDU"), CÜRUF ÇİMENTOSU, SÜPER SÜLFAT ÇİMENTOSU VE BENZERİ SU ALTINDA SERTLEŞEN ÇİMENTOLAR (BOYANMIŞ VEYA KLİNKER ŞEKLİNDE OLSUN OLMASIN) (+).

2523.10 - Klinker

- Portland çimentosu

2523.21 -- Beyaz çimento (suni olarak renklendirilmiş olsun olmasın)

2523.29 -- Diğerleri

2523.30 - Şaplı çimento

2523.90 - Su altında sertleşen diğer çimentolar

Portland çimentosu, tabii olarak kireç taşı içeren veya içine uygun miktarda suni olarak kil katılmış olan kireç taşlarının pişirilmesi suretiyle elde edilir. Silisyum, şap veya demirli maddeler gibi diğer bazı maddeler de eklenebilir. Pişirilme işleminin sonucunda **klinkerler** olarak bilinen yarı mamul ürünler elde edilir. Bu klinkerler sonradan portland çimentosu elde etmek üzere öğütülürler. Portland çimentosu, su altında sertleşme özelliğini kazandıracak olan ilave edilmiş katkı maddeleri veya hızlandırılmış maddeleri (accelator) içerebilir. Portland çimentosunun başlıca tipleri, normal portland çimentosu, moderate portland çimentosu ve beyaz portland çimentosudur.

Bu pozisyon, aynı zamanda şaplı çimentoyu, cüruf çimentosunu, süper sülfat çimentosunu (öğütülmüş yüksek fırın cürufunun hızlandırıcı bir madde ve kalsine edilmiş alçı taşı ile olan karışımıdır), Puzzolan çimentosunu, Roma çimentosunu, vb. ile bunların birbirleriyle olan karışımlarını da kapsar.

Bu pozisyonadaki çimentolar renklendirilmiş olabilirler.

Bu pozisyona, bazen çimento adıyla anılan bazı ürünleri örneğin; Keene çimentosu veya İngiliz çimentosu (şaplı alçılar) **(25.20 pozisyonu)** ve bazen tabii çimento diye anılan pozzolana toprağı, sanforen toprağı ve benzeri maddeler **(25.30 pozisyonu)** dahil değildir.

Aşağıda yazılı olanlar da bu pozisyon **haricindedir**:

- (a) Kullanılacağı zamanda içine az miktarda hızlandırıcı bir madde katılması gereken ince olarak öğütülmüş yüksek fırın cürufu **(26.19 pozisyonu)**; buna karşın, içine hızlandırıcı madde katılmış ve kullanılmaya hazır hale getirilmiş olan öğütülmüş yüksek fırın cürufu bu pozisyonda yer alır.
- (b) Dişçi çimentoları ve kemiklerin tedavisinde kullanılan çimentolar **(30.06 pozisyonu)**.
- (c) **32.14 pozisyonunda** yer alan çimentolar.
- (d) Esası şamot veya dinas toprağı vb. olan ateşe dayanıklı çimento ve harçlar **(38.16 pozisyonu)**.
- (e) Ateşe dayanıklı olmayan çimento ve harçlar **(38.24 pozisyonu)**.

Altpozisyon Açıklama Notu.

2523.21 ve 2523.29 Alt pozisyonları

2523.21 ve 2523.29 alt pozisyonlarındaki "portland çimentosu" tabirinden portland klinkerinin az bir oranda kalsiyum sülfatın uygun şekilde ilavesi ile öğütülmesinden elde edilen çimento anlaşılır. Şu da belirtilmelidir ki:

- Portland klinkeri esasen kalsiyum silikattan oluşan ve 2523.10 pozisyonunda yer alan bir ürün olup, esasen kireç (CaO) ve silisyumdioksit (SiO₂) ile daha az oranda şap (Al₂O₃) ve demir oksit (Fe₂O₃) içeren maddelerden oluşan homojen bir karışımın kısmen erimesini sağlayacak şekilde ısıtılmasından elde edilmektedir ve;
- "Kalsiyum sülfat" tabirinden, çimento imalatına uygun alçı taşı ve bunun türevleri ve anhidrit ile diğer kalsiyum sülfat ürünleri anlaşılır.

25.24 - AMYANT (ASBEST).

2524.10 - Krosidolit

2524.90 - Diğerleri

Amyant veya asbest, bazı kayaların parçalanmasından meydana gelen tabii bir mineral maddedir. Tipik olarak lifli bir yapıya ve bazen ipek gibi bir görünüme sahip bulunmaktadır. Genellikle beyaz ve bazen gri, yeşilimsi, mavi veya koyu kahverengi olmakla birlikte rengi değişmektedir. Başlıca özelliği, ateşe ve asitlere karşı dayanıklı olmasıdır.

Krosidolit, amyantın riebeckite halidir. Yüksek alkali içerikli asit olan magmatik kayalarda ve ayrıca metamorfik kayalarda elyaf demetleri halinde bulunmaktadır. Siyaha yakın koyu mavi veya koyu yeşil renkte olup, kısmen mata yakın yarı saydamdır. Mavi amyant olarak da bilinen krosidolit yüksek gerilebilirlik gücüne sahip olmakla birlikte ısıya karşı dayanıklı değildir ve amyantın diğer türlerine kıyasla daha az esnekliğe sahip liflere sahiptir. Asite karşı dayanıklı olmakla birlikte baza karşı dayanıklı değildir. Amyantın en tehlikeli şekli olarak kabul edilmektedir.

Bu pozisyon, kaya şeklindeki ham amyant ile, bunun ufalanmasından meydana gelen elyaf halindeki amyantı içine almaktadır. Bu elyaf ham halde veya dövülmüş, temizlenmiş (uzunluklarına göre ayrılmış olsun olmasın) haldedir. Küçük parçalar veya toz halindeki amyant ile amyant döküntüleri de bu pozisyona dâhildir. Buna karşın, daha ileri bir işçilik görmüş (taranmış, boyanmış vb.) amyant elyafı ile amyanttan mamul eşya bu pozisyon **haricindedir (68.12 pozisyonu)**.

25.25 - MİKA (DÜZENSİZ VE İNCE TABAKALAR HALİNDE YARILMIŞ OLANLAR DAHİL); MİKA DÖKÜNTÜLERİ.

2525.10 - Ham mika ve düzensiz yaprak veya ince tabakalar halinde
yarılmış mika

2525.20 - Mika tozu

2525.30 - Mika döküntüleri

Mikalar (muskovit, flogopit, biotit, vb.), tabii bir bileşik alüminyum silikatlar grubunu oluşturmakta ve eğilip bükülebilir, parlak, şeffaf ve değişik renkte tabakalara kolaylıkla ayrılabilmesi gibi özelliği ile karakter kazanmaktadır.

Bu pozisyona aşağıdakiler dahildir:

- (A) **Ham mika**, muntazam olmayan şekilde, büyüklükte ve kalınlıktaki mika kristallerinden müteşekkil olup, üzeri toprakla kaplıdır ("books").
- (B) **Mika tabakaları**, ayıklanmış ve yontulmuş mikanın (books'un) yarılması suretiyle elde edilir. Tabakalar,

elde edildikleri kristallere benzer şekilde muntazam olmayan poligonlar şeklini almaktadır, kenarları kaba bir şekilde temizlenmiş ve şevlendirilmiştir. Kalınlıkları genellikle 200 ilâ 750 mikrometre (mikron) arasındadır.

- (C) **Mika yarmaları**, mika tabakalarının yarılmaları suretiyle elde edilir. Kendilerinin elde edildiği tabakalar gibi bunlar da muntazam olmayan poligonlar şeklindedir ve kenarları kaba bir şekilde yontulmuştur.

Bunlar aşağıdaki şekilde satışa sunulurlar:

- (1) Kalınlığı, genellikle 25 ve 200 mikrometre (mikron) arasında değişen teksif filmi; veya
- (2) Sadece mika imalinde (Örneğin; mikanit) kullanılan ve genellikle kalınlığı 12 ile 30 mikrometre (mikron) arasında değişen yarmalar.

Bu pozisyona, ayrıca mika döküntüleri ve mika tozları da dahildir.

Mika tabakalarından veya yarmalarından kesilerek ya da kazılarak elde edilen ürünler (**68.14 pozisyonu** veya **Fasıl 85**); mika yarmalarından yeniden yapılmak suretiyle elde edilen ürünler (mikanit ve mikafolium gibi) ile hamur halindeki mikadan elde edilen ürünler (**68.14 pozisyonu**) bu pozisyon **haricindedir**.

Mikaya benzer bir mineral olan vermikülit ile klorit ve perlit denilen ve kimyasal yönden vermikülitte benzeyen mineraller **25.30 pozisyonunda yer alır**.

25.26 - TABİİ STEATİT (SABUN TAŞI) (KABACA YONTULMUŞ VEYA TESTERE İLE YAHUT BAŞKA SURETTE DİKDÖRTGEN ŞEKLİNDEKİ (KARE DAHİL) BLOKLAR VEYA KALIN DİLİMLER HALİNDE SADECE KESİLMİŞ OLSUN OLMASIN); TALK.

2526.10 - Ezilmemiş, toz haline getirilmemiş

2526.20 - Ezilmiş veya toz haline getirilmiş

Tabii steatit (sabun taşı) ve talk'ın her ikisi de sulu magnezyum silikat bakımından zengin mineral maddelerdir. Tabii steatit talktan daha sıkı ve yekparedir. Talk, tabakalara ayrılmıştır, dokunulduğunda daha yumuşak ve sabunumsudur.

Bu pozisyonda yer alan **tabii steatit**, 25.15 pozisyonundaki taşlar gibi aynı şekilde işlenmiş ve şekil verilmiş olabilir (adı geçen pozisyonun açıklama notuna bakınız) ve bu Fasilın 1 no.lu Not hükmünde belirtildiği ölçüde işleme tabi tutulmuş olabilir. Sabun taşı, tabii steatitin bir çeşididir.

Bu pozisyonda yer alan **talk**, bu Fasilın 1 no.lu Not hükmünde belirtilen işlemlere uygun şekilde işlenmiş olabilir. Talkın genel olarak karşılaşılan şekilleri ham veya toz halinde bulunanıdır.

"Fransız tebeşiri" tabiri, steatitin bazı çeşitlerini ve toz halindeki talkı ifade etmektedir.

Steatitten oluşan "terzi tebeşirleri" bu pozisyon **haricindedir (96.09 pozisyonu)**.

[25.27]

25.28 - TABİİ BORATLAR VE BUNLARIN KONSANTRELERİ (KALSİNE EDİLMİŞ OLSUN OLMASIN) (TABİİ TUZLU SULARDAN ÇIKARILAN BORATLAR HARIÇ); TABİİ BORİK ASİT (KURU AĞIRLIK ÜZERİNDEN HESAPLANDIĞINDA H₃BO₃ ORANI %85'TEN FAZLA OLMAYAN).

Bu pozisyon, **sadece** topraktan çıkarıldığı haldeki tabii ham borat ile bunların konsantrelerini (kalsine edilmiş olsun olmasın) ve İtalya "Soffioni"si gibi bazı bölgelerde topraktan çıkan tabii buharların kondensasyonundan oluşan sıvının içindeki suyun buharlaştırılması veya bu bölgelerdeki yeraltı kaynaklarından çıkarılan suyun buharlaştırılması ile elde edilen tabii ham borik asiti kapsar. Bununla beraber, H₃BO₃ oranı kuru üründe %85'ten fazla olan borik asitler bu pozisyon **haricindedir (28.10 pozisyonu)**.

Bu pozisyona dahil tabii boratlar arasında şunlar belirtilebilir:

- (1) Tabii boraks" olarak bilinen sodyum boratlar: **Kernit** veya **tinkal**.
- (2) Kalsiyum boratlar: **Pandermit** ve **priseit**.
- (3) Magnezyum kloroborat: **Borasit**.

Kernit'in veya tinkal'in kimyasal olarak işlenmesiyle elde edilen sodyum boratlar (rafine edilmiş boraks) ile bazı tuz göllerinin kompleks tuzlu suların buharlaştırılması suretiyle elde edilen sodyum boratlar bu pozisyon **haricindedir (28.40 pozisyonu)**.

25.29 - FELDİSPAT; LÖSİT; NEFELİN VE NEFELİN SİYENİT; FLORSPAT.

2529.10 - Feldispat

- Florspat

2529.21 -- Ağırlık itibariyle %97 veya daha az kalsiyum flüorür içerenler

2529.22 -- Ağırlık itibariyle %97'den fazla kalsiyum flüorür içerenler

2529.30 - Lössit; nefelin ve nefelin siyenit

Feldispat, lösit, nefelin ve nefelin siyenit, kompleks alüminyum silikatlar ve alkali veya alkali toprak metallere müteşekkil olup, seramik sanayiinde eritici madde olarak kullanılır. Feldispatlı kumlar bu pozisyon **haricindedir (25.05 pozisyonu)**.

Florspat (veya flüorit), tabii kalsiyum flüorür olup, tabiatta yer yer çeşitli renkte yoğun kütleler veya çeşitli

renkte aglomere kristaller şeklinde bulunur. Genel olarak hidroflorik asit imalinde ve eritici madde olarak metalürjide kullanılmaktadır.

Bu pozisyon, aynı zamanda, mineralden ısıtma işlemi elde edilen florspatı da kapsar. Bu ısıtma işlemi, ürünü, kendini oluşturan partiküllere ayırır. Bunların hacimleri farklı olduğundan, basit eleme işlemi silisyum partiküllerinin ayrışmasını sağlar.

Kıymetli taşlar veya yarı kıymetli taşlar şeklinde bulunan feldispat veya florspat bu pozisyon **haricindedir (Fasıl 71)**.

25.30 - TARİFENİN BAŞKA YERİNDE BELİRTİLMİYEN VEYA YER ALMAYAN MİNERAL MADDELER.

2530.10 - Vermikülit, perlit ve kloritler (genleştirilmemiş)

2530.20 - Kieserit, epsomit (tabii magnezyum sülfatlar)

2530.90 - Diğerleri

(A) TOPRAK BOYALAR, (KALSİNE EDİLMİŞ VEYA BİRBİRLERİYLE KARIŞTIRILMIŞ OLSUN OLMASIN); MİKALI TABİİ DEMİR OKSİTLERİ.

Bu pozisyonda yer alan boyalar, genellikle beyaz veya renkli mineral maddelerle özellikle demir oksit ile karışmış halde bulunan tâbi killer halindedir. Bunlar, boyayıcı özellikleri nedeniyle, genellikle boyayıcı madde (pigment) olarak kullanılırlar.

Aşağıdakiler bunlara dahildir:

- (1) **Demir içeren toprak boyalar** (sarı, kahverengi, kırmızı, İspanya kırmızısı, vb.).
- (2) **Sienna Toprağı** (İtalyan siennası, sarı-kahverengi, yanmış sienna toprağı, portakal rengi-kahverengi vb.).
- (3) **Aşı boyaları (umber)** (yanmış umber dâhil), bunlar kahverengi veya koyu kahverengidir.
- (4) **Siyah toprak ve tabii rengi koyu kahverengi topraklar** (Cassel ve Cologne toprakları). **Çözünabilir** koyu kahverengi topraklar, **32.06 pozisyonunda** yer alan müstahzar pigmentlerdir.
- (5) **Verona toprağı ve Kıbrıs toprağı** (yeşil).

Toprak boya renklerinin birbirleriyle karıştırılması veya kalsine edilmesi bunların sınıflandırılmasını etkilemez. Bununla birlikte, diğer maddelerle karıştırıldıklarında veya su, yağ vb. sıvılarda dispersiyon halinde bulduklarını takdirde bunlar **32. Fasılda** yer alırlar.

Demir cevherleri (**26.01 pozisyonu**) ile ağırlık itibarıyla %70 veya daha fazla Fe₂O₃ olarak belirlenen demir

bileşimini içeren toprak boyaları **(28.21 pozisyonu)** bu pozisyon **haricindedir**.

Bununla birlikte, tabii halde ağırlık itibarıyla %70'den fazla demir bileşimini içerse de esasen paslanmayı önleyici renk verici maddeler (pigment) olarak kullanılan **mikali demir oksitleri** bu pozisyonda yer alırlar.

(B) LÜLE TAŞI (PARLATILMIŞ PARÇALAR HALİNDE OLSUN OLMASIN) VE KEHRİBAR; AGLOMERE LÜLE TAŞI VE AGLOMERE KEHRİBAR (LEVHA, ÇUBUK VEYA BENZERİ ŞEKİLLERDE FAKAT KALIBA DÖKÜLDÜKTEN SONRA BİR İŞLEME TABİ TUTULMAMIŞ) SİYAH KEHRİBAR.

(1) **Tâbi lüle taşı**, çok hafif ve gözenekli bir magnezyum hidrate silikat olup, hemen hemen yalnızca Anadolu'da bulunmaktadır. Beyaz, sarımtırak, gri veya pembe renkte olur. Küçük parçalar halinde elde edilmekte ve genişlikleri nadiren 30 santimetreyi geçmektedir. Görünüşlerini islah etmek, niteliklerini ve derecelerini artırmak üzere çıkarıldıkları yerde ön bir temizleme, raspa etme, yünle parlatma ve güneş veya fırında kurutma işlemlerine tabi tutulmakta ve müteakiben ince tüyden yapılmış yumuşak kumaş ve cila ile tekrar parlatılmaktadır.

Aglomere lüle taşı, tabii lüle taşı yontukları ile diğer döküntülerin bağlayıcı bir madde (sıvı yağlar, şap, vb.) ile karıştırılarak ısı etkisi altında aglomere edilmesi suretiyle elde edilir. Bu pozisyonda yer alan aglomere lüle taşı, **yalnızca** kalıba döküldükten sonra ayrıca bir işleme tabi tutulmamış haldeki levha, çubuk ve benzeri şekillerde olanlardır.

(2) **Kehribar**, fosilleşmiş bir reçine olup, sarı kehribar, süksen (succinite) veya karabe adlarıyla da anılmaktadır. Rengi genellikle sarı ile koyu portakal rengi arasında değişir. Kehribarı, amber balığının salgısı olan ve 05.10 pozisyonunda yer alan akamberle karıştırmamak gerekir.

Aglomere kehribar (ambroid), kehribar döküntülerinin aglomere edilmesinden oluşan donuk halde mineral bir maddedir. Bu pozisyonda yer alan aglomere kehribar, kalıba döküldükten sonra ayrıca bir işleme tabi tutulmamış haldeki levha, çubuk ve benzeri şekillerde olanlardır.

(3) **Siyah kehribar**, koyu siyah renkte ve kesif bünyeli bir tür linyit olup yontulmaya elverişli bulunmakta ve güzel cila kabul etmektedir. Mücevhercilikte kullanılmasına rağmen, eşyanın tarifede sınıflandırılmasında kıymetli taş olarak dikkate alınmamaktadır.

(C) STRONSIYANİT (KALSİNE EDİLMİŞ OLSUN OLMASIN) (STRONSIYUM OKSİT HARİÇ)

Bu grup, esas olarak saf olmayan stronsiyum oksitten oluşan stronsiyanit (tabii stronsiyum karbonat) ile kalsine edilmiş stronsiyaniti kapsar.

Saf stronsiyum oksit bu pozisyon **haricindedir (28.16 pozisyonu)**.

(D) TARİFENİN BAŞKA YERİNDE BELİRTİLMİYEN VEYA YER ALMAYAN MİNERAL MADDELER, ÇÖMLEKÇİ EŞYASI KIRIKLARI

Bu grup, diğerleri meyanında, şunları kapsar:

(1) Tabii arsenik sülfürler. Bunların başlıca iki türü şunlardır:

- (i) Realgar, bir arsenik disülfür olup parlak kırmızı renktedir ve piroteknide (fişek yapımı) kullanılır.
- (ii) Orpiment, bir arsenik trisülfür olup, parlak sarı renklidir ve boyacılıkta kullanılır.
- Mispikl (mispikel) bir arsenik pirit veya demirtioarsenür olup, bu pozisyona dâhildir.
- (2) Alünite, şap imalinde kullanılması dolayısıyla şap taşı da denilmektedir. Kırmızımtırak gri veya sarımtırak renk ve taş gibi bir madde olup, dokunulunca parmakları boyar.
- (3) Vermikülit, mikaya yakın bir mineral olup, rengi mikaya benzer ve fakat genellikle daha küçük pullar halindedir. Klorit ile perlit de kimyasal bakımdan vermikülitte yakın olan tâbi minerallerdir. Bunlar, ısı etkisi altında genişmekte ve bu özellikleri dolayısıyla ısıyı izole edici maddeleri, oluşturmaktadır. Bununla birlikte, bunların geliştirilmiş halde olanları (veya pul pul olmuş) **68.06 pozisyonuna** dâhil olur.
- (4) Lidya taşı, (lilit), çok sert, satırları pürüzlü, bünyesi ince ve kesif taneli siyah bir taş olup, asitlere karşı dayanıklıdır. Bundan yapılan kıymetli taşların muayenesinde kullanılan mihenk taşı **68.15 pozisyonunda** yer alır.
- (5) Selestit (tabii stronsiyum sülfat); kristalize kalsiyum karbonatlar olan aragonit ve İzlanda spatı (kalsit); lepidolit (lityumlu mika) (potasyum ve lityum fluoslikoaluminat) ve ambligonit (alüminyum fosfatelitium flüorür).
- (6) Bahçe toprağı, funda toprağı, bataklık toprağı, kireçli balçık, alüvyonlu topraklar, bitkisel topraklar ve kazılmış toprak ve yüzey altı toprağı, tarım veya peyzaj amaçlı kullanılsa bile, tabii hallerinde az miktarlarda azot, fosfor veya potasyum içersin içermesin 31 inci Fasıla (gübreler) dahil değildir. Ancak, kazılmış her türlü doğal kum bu pozisyon haricindedir (25.05 pozisyonu).
- (7) Puzzolan toprağı, santoren toprağı, trass toprağı ve benzeri sair topraklar. Bunlara çimento imalatında kullanılmaları dolayısıyla bazen tabii çimento da denilmektedir.
- (8) "Litografya taşı" denilen ve matbaacılıkta kullanılan kireçli taşların ham halde olanları.
- (9) Çömlekçilik eşyası kırıkları, tuğla kırıkları ve beton kırıkları.
- (10) Nadir toprak metallere cevherleri (bastnasit, ksenotim, gadolinit). Ancak, monazit ile esasen veya yalnızca uranyum ya da toryum çıkartılmasında kullanılan diğer cevherler **dahil değildir (26.12 pozisyonu)**.
- (11) Zirkon kumunun işlenmesi ile (hidroklorik asit ile saflaştırma ve mikronizasyon) elde edilen ve emayecilikte kullanılan opasiferler.
- (12) Molibdenit "konsantreleri", metalurjik olmayan kullanımlar (yağlama), su ve yağ kalıntılarının (izlerinin) çıkartılmasında kullanım için yıkama, öğütme, flotasyon gibi fiziksel işlemlerle ve ısı işlem (kalsinasyon hariç) ile molibden cevherinden elde edilir.
- (13) Nsütit, ağırlık itibarıyla % 79'dan az olmayan oranda manganez oksit içeren bir manganez cevheri olup, metalürji sanayinde manganez elde edilmesi için kullanılmamakta, fakat elektrik bataryalarında kullanılmaktadır.
- (14) Esas olarak Grönland menşeli, kar beyazı renginde, nadiren boyalı, parlak ve hemen hemen şeffaf olan doğal kriyolit, özellikle elektrolitik yöntem ile alüminyum üretiminde eritici madde olarak kullanılmaktadır; doğal şiolit, kriyolit gibi bir sodyum florealuminat olarak kabul edilebilir. Kimyasal olarak üretilen ve kriyolit ve şiolite benzer bileşimde olan florürler bu pozisyon haricindedir (**28.26 pozisyonu**).

Bu pozisyon, **71. Fasılda** yer alan kıymetli taşlar veya yarı kıymetli taşları **kapsamaz**.